

GUIA DOCENT DE L'ASSIGNATURA

Titulació		Licentiat in Historia, Archaeologia et Artibus Christianis (120 ECTS) (Equivalent al títol universitari de Màster [BOE 22/04/2015])				
Assignatura		MCEA007 LA METODOLOGIA ARQUEOLÒGICA. TREBALL DE CAMP				
Curs	2021- 2022	Itinerari/Especialitat	Arqueologia i Arts cristianes	Àrea	C. Propedèutic	
Cicle	Segon		Període lectiu	2 Sem	ECTS	5 ECTS
Professor/a	Dra. Julia Beltrán de Heredia			Llengua	Català	

Descripció/Justificació

L'assignatura té com a objectiu una aproximació a l'arqueologia i a la seva metodologia com a disciplina científica. El temari es basa en quatre eixos fonamentals: la metodologia arqueològica (subsòl i estructures àrees): la tipologia, els objectes i el tractament dels materials; altres disciplines/tècniques relacionades/emprades en arqueologia i la conservació/integració i difusió del patrimoni arqueològic moble i immoble.

Requisits i orientacions prèvies

L'assignatura se centrarà sobretot en els conceptes i procediments propis de l'arqueologia, incident en tots els elements que intervenen en el procés arqueològic. També en la capacitat de l'arqueologia per a generar coneixement històric i com aquest pot revertir a la societat. No requereix de coneixements previs.

Objectius

Generals:

- Aproximació a la història de la disciplina científica
- Aproximació als principals mètodes i tècniques aplicats a l'arqueologia
- Comprendre els processos de investigació en arqueologia

Específics:

- Conèixer els procediments metodològics en arqueologia
- Conèixer les tècniques auxiliars i altres disciplines que intervenen en l'arqueologia
- Adquirir els coneixements necessaris per poder avaluar dades arqueològiques
- Adonar-se del paper de l'objecte en arqueologia
- Conèixer les dades arqueològiques i els seus valors
- Comprendre i situar el patrimoni arqueològic en la societat actual

Competències

Competències transversals (genèriques):

- Capacitat de sistematitzar i organitzar-se l'estudi de la matèria (periodització de l'estudi, elaboració de les pràctiques plantejades pel professor, etc.).

- Capacitat d'anàlisi i síntesi en l'elaboració dels treballs
- Potenciació de l'esperit crític.
- Capacitat de conjugar documentació de naturalesa diversa.
- Capacitat de treballar en equip

Competències específiques:

- Identificar unitats estratigràfiques i relacions bàsiques
- Aprendre a llegir la documentació arqueològica
- Apropar-se a la complexitat dels objectes arqueològics i al seu valor com font històrica

Continguts

La metodologia arqueològica. Treball de Camp

-Historia de l'arqueologia. Del col·leccionisme a la practica científica. Mètodes i Tècniques. Metodologia estratigràfica. Els sistemes de registre.

-Metodologia estratigràfica: El mètode Harris. Fitxes. Anàlisi del registre arqueològic . La medicció del temps. La cronologia de l'estrat. Mètodes de cronologia i conceptes. Els sistemes de datació en arqueologia. Cronologia relativa, cronologia absoluta.

-Estudis de paraments. Arqueologia de l'arquitectura. Estudi de paraments. La lectura vertical. Historia i evolució de la disciplina. Terminologia aplicada a la construcció. Morters. Datar l'arquitectura.

-Classe practica: lectura vertical i estudi de paraments. Es farà a l'aqüeducte romà i/o la muralla romana de Barcelona

-Objectes. Forma i funció. Forma i decoració. Forma i tipologia. La vida dels objectes. Materials arqueològics. Circuit dels materials arqueològics: inventari, classificació, dibuix etc. La vida dels objectes enterrats: matèria primera (ceràmica, vidre i metall, pedra, matèria orgànica). Interrogar als objectes: un objecte diverses lectures. Del jaciment a la vitrina

-La ceràmica (I). Formes. Pastes: composició i coccions. Acabats. Decoració. Funció/finalitat. Sistematització i tipologia: les classificacions tipològiques. Nomenclatures. Fons complementaries per la documentació d'objectes. La datació per tipologia.

-La ceràmica (II). La ceràmica com a fòssil director. La ceràmica al llarg dels segles. Canvis tecnològics, estètics, formals; continuïtats i canvis; novetats e innovacions. Les produccions locals i les importacions. Les imitacions. L'arqueometria ceràmica.

-Classe practica. Visita a les sales del expositives del Born-Centre Cultural. Materials arqueològics: tipologies, presentació, selecció, etc...

-Classe practica: visita Arxiu Arqueològic i al Centre de Col·leccions del MUHBA: Circuit del procés d'inventari, classificació i arxiu dels materials arqueològics. Sales de reserva arqueològica: organització, gestió i conservació preventiva.

-Arqueologia de la mort. El món funerari com a reflex del status social i del pensament. Antropologia física aplicada a l'arqueologia; activats, dietes, malalties, etc.

-Altres disciplines aplicades a l'arqueologia: malacologia, carpologia, estudi de fauna, antropologia, anàlisi de residus, arqueometalurgia, palinologia, etc. La datació, C-14, la datació de mortes, dendrocronologia, termoluminiscència, paleomagnetisme, arqueomagnetisme, etc.

-Arqueologia, patrimoni urbà i museïtzació de jaciment. El patrimoni arqueològic en mitja urbà: conservar, presentar, integrar, museïtzar i difondre. Processos i criteris de decisió. Museïtzar el patrimoni arqueològic.

Metodologia d'ensenyament-aprenentatge

- En cada bloc temàtic s'exposaran les línies generals del tema que l'alumne haurà de completar amb les lectures i anàlisis documents
- Es proposaran lectures específiques dels aspectes més rellevants.
- S'il·lustrarà amb imatges de la practica arqueològica tots els temes abordats
- Es realitzaran practiqués a classe per una millor comprensió de la temàtica
- Es donaran material de suport per l'aprenentatge
- Es fomentarà el diàleg i la participació com a sistema d'apropament al treball en equip
- Es realitzaran quatre sortides per treballar temes *in situ* i posar a l'alumne en contacte amb les institucions que treballen al patrimoni arqueològic a la nostra ciutat

Avaluació

Criteris d'avaluació:

- Comprovació dels objectius i estratègies assolides a través de la tutoria personalitzada i l'examen.
- Valoració de la participació a classe i a les practiques i sortides realitzades.
- Eventualment, es valorarà l'assistència a seminaris, simposis, conferències o activitats complementàries relacionades amb l'assignatura.

Tècniques d'avaluació:

L'alumne podrà escollir entre:

- A. Exercici escrit. Deu preguntes que inclouran imatges o gràfics per analitzar
- B. Treball pràctic. Un cas pràctic a escollir per l'alumne/alumnes en una entrevista personalitzada. Pot ser un treball conjunt

Bibliografia bàsica

- AZKARATE, A. 2008. "La Arqueología de la Arquitectura en el siglo XXI", *Rev. Arqueología de la Arquitectura, enero-diciembre 2008*, Madrid - Vitoria, pp. 11-13
- BELTRAN FORTES, J.; CACCIOTTI, B.; PALMA VENTUCCI, B. *Arqueologia, Coleccionismo y Antigüedad*. Universidad de Sevilla.
- BROGIOLO G. P., 1996, "Prospettive per l'archeologia dell'architettura", "*Archeologia dell'Architettura*" 1, pp. 11-15.
- CABALLERO ZOREDA L., ESCRIBANO VELASCO C. (eds.), 1996, *Arqueología de la Arquitectura*. "El método arqueológico aplicado al proceso de estudio y de intervención en edificios históricos", Junta de Castilla y León, Valladolid
- CABALLERO ZOREDA L., LATORRE P., 1995, "Leer el documento construido", *Informes de la Construcción* 435, pp. 3-100
- CARANDINI, A. 1991, *Storia della terra. Manuale dello scavo archeologico*, Torino
- CARANDINI, A. 1997. "Historias en la tierra", *Crítica*, pp. 101-128.
- CABALLERO ZOREDA L., 2006, "El dibujo arqueológico. Notas sobre el registro gráfico en Arqueología", *Papeles del Patal* 3, pp. 75-95.
- GELICHI S., 1997, "Archeologia medievale e architettura", *Introduzione all'archeologia Medievale*, Roma, pp. 89-109
- HARRIS, E. 1991. *Principios de Estratigrafia Arqueológica*. Editorial Crítica.
- QUIROS CASTILLO, J.A. 2006. "*Arqueología de la Arquitectura. Objetivos y propuestas para*

la conservación del Patrimonio Arquitectónico”, www.arqueologíamedieval.com

- MANACORDA, D. 2010. *Lezione di archeologia*. Ed. Laterza.
- MANNONI, T. 1990, “Archeologia dell’Architettura”, *Notiziario di ArcheologiaMedievale*, 54, p. 28ss.
- MARTIN BUENO, M., SAENZ PRECIADO, J.C. (eds.), “Topografía aplicada a la arqueología”. *Colección de Textos Docentes*, n.º 266. Zaragoza: Prensas de la Universidad de Zaragoza, 2017.
- RODA , I. (ed.) 1992. *Ciencias, metodologies y técnicas aplicades a la arqueologia*. UAB. Barcelona.